

Notat

Til Børne- og Ungdomsudvalget

Status på opstart af Læse- og Skriveenheden

Med dette notat gives en status på Læse- og Skriveenhedens organisering, pejlemærker for enhedens arbejde samt status på igangværende indsatser

Organisering af Læse- og Skriveenhedens arbejde

Børne- og Ungdomsudvalget [besluttede den 17. maj 2023](#) at påbegynde en udfasning af læseklasserækkerne og foretage en omprioritering af ressourcerne til styrket support af læsning i almenundervisningen.

Læse- og Skriveenheden er forankret centralt og arbejder bydækkende. Hvert område har tilknyttet én læsekonsulent som primær samarbejdspartner, og læsekonsulenten samarbejder direkte med den enkelte skoles læsevejleder og ledelse om prioritering af indsatser og fokusområder.

Læse- og Skriveenhedens arbejde er i høj grad baseret på et lokalt kendskab til skolernes hverdag, herunder at læsekonsulenterne er nemt tilgængelige og arbejder tæt på den pædagogiske praksis.

Læsekonsulenterne har en kontaktperson i områdeledelsen, som løbende orienteres om konsulentens samarbejder og indsatser på områdets skoler.

Læsekonsulenterne samarbejder med skolerne om at udvikle og styrke den enkelte skoles indsatser inden for læsning og skrivning med udgangspunkt i lokale forhold og behov. Samarbejdet skal være kapacitets- og kompetenceopbyggende og har til formål at løfte kvaliteten af den almene undervisning samt sikre en tidlig og ensartet indsats for elever med læse- og skrivevanskeligheder.

Pejlemærker for Læse- og Skriveenhedens arbejde

Som et led i at etablere Læse- og Skriveenheden og styrke kendskabet til skolerne og deres eksisterende arbejde besøgte læsekonsulenterne alle almene skoler i de enkelte områder i foråret 2024.

02-01-2025

Sagsnummer i F2
2024-24993

Dokumentnummer i F2
6983101

Sagsnummer i eDoc
2024-0422316

Sagsbehandler
Anne Klebak

Besøgene viste blandt andet, at der på tværs af byen dels er forskel på, hvordan skolerne arbejder med den tidlige opsporing af og hjælp til elever i læse- og skrivevanskeligheder i indskoling. Dernæst viste besøgene, at der er forskel på skolernes hjælp til elever med læse- og skrivevanskeligheder på mellemtrinnet og i udskoling.

På baggrund af besøgene og med afsæt i forskning inden for læsning og skrivning, har Læse- og Skriveheden udarbejdet fem pejlemærker for udviklingen af læse- og skriveundervisningen. Pejlemærkerne er enhedens faglige anbefalinger og er det fælles faglige grundlag, som læsekonsulenterne arbejder efter på tværs af byens skoler. Pejlemærkerne er bygget op, så de understøtter arbejdet med at bygge bro mellem den almene undervisning i læsning og skrivning i alle fag og de specialiserede indsatser målrettet elever i læse- og skrivevanskeligheder. Pejlemærkerne er vedlagt som bilag 1.

Status på indsatser og udvikling af bydækkende indsatser

Læsekonsulenterne løser opgaver på tværs af byen, og har etableret samarbejder i alle områder. Siden enhedens opstart i marts 2024 har læsekonsulenterne samarbejdet direkte med 50 af byens almene folkeskoler. Samarbejdet kan vare over længere eller kortere tid og have forskellig form f.eks. sparring med ledelse og vejledere, praksisnære indsatser som f.eks. co-teaching eller aktionslæringsforløb med særligt fokus på ordblindevenlig undervisning eller afholdelse af oplæg eller workshops for større grupper af medarbejdere.

Parallelt med det lokale samarbejde og indsatser, arbejder Læse- og Skriveenheden på at udvikle forskellige bydækkende indsatser.

I sensommeren 2024 er der igangsat en indsats, der fokuserer på at styrke den tidlige læse- og skriveudvikling i indskoling. Alle byens almene folkeskoler har deltaget i opstarten af dette. Indsatsen udbygges løbende med særligt fokus på skolernes opsporing af og indsatser til elever, der viser tegn på læse- og skrivevanskeligheder herunder ordblindhed.

I løbet af første halvdel af 2025 udvikles den første kompetencepakke omkring brug af læse- og skriveteknologi i den almene undervisning. Målet er, at kompetencepakken skal hjælpe lærere på mellemtrinnet og i udskoling til at skabe deltagelsesmuligheder i den almene undervisning for elever i læse- og skrivevanskeligheder. Kompetencepakken forventes klar til brug på byens skoler i sensommeren 2025.

Effekten af indsatserne følges i faglighedsdrøftelsen bl.a. i karakterer og antallet af elever, der opnår 02.

Bilag

Bilag 1. Pejlemærker

Pejlemærker for læse- og skriveindsatser

Københavns Kommunes Læse- og Skriveenhed har udarbejdet følgende fem pejlemærker for udviklingen af læse- og skriveundervisningen på byens skoler. Pejlemærkerne er udarbejdet på baggrund af besøg på alle kommunens almene folkeskoler og med afsæt i forskning indenfor læsning og skrivning.

Pejlemærkerne er enhedens faglige anbefalinger. De er bygget op, så de understøtter arbejdet med at bygge bro imellem den almene undervisning i læsning og skrivning i alle fag og de specialiserede indsatser målrettet elever i læse- og skrivevanskeligheder.

De fem pejlemærker er kort beskrevet på de følgende sider.

Sådan arbejder vi

Læse- og Skriveenheden samarbejder med kommunens folkeskoler om at udvikle og styrke den enkelte skoles indsatser inden for læsning og skrivning. Samarbejdet er kapacitets- og kompetenceopbyggende, og tager afsæt i de fælles principper for kompetenceudvikling i Børne- og Ungdomsforvaltningen. Indsatserne skal i videst muligt omfang styrke udviklingen af den almene undervisning samt sikre en tidlig og ensartet indsats for elever med læse- og skrivevanskeligheder.

Læse- og skriveenheden samarbejder med de enkelte skolers læsevejledere og ledelse om prioritering af indsatser. Samarbejdet kan vare over længere eller kortere tid og have forskellig form som f.eks. sparring med ledelse og vejledere, co-teaching eller aktionslæringsforløb eller afholdelse af oplæg eller workshops.

1 Data og monitorering

Data giver os vigtig viden om elevernes læse- og skriveudvikling og peger frem mod, hvordan vi bedst muligt tilrettelægger målrettede indsatser. Indsatserne kan være for årgange, klasser eller enkelte elever, der har behov for særlige indsatser.

Indsatser for alle:

- Anvendelse af data om elevernes løbende læse- og skriveudvikling, så skolen har et solidt vidensgrundlag for at vurdere og tilpasse indsatser målrettet årgange, grupper af elever eller enkelte elever.

Indsatser målrettet elever

med læse- og skrivevanskeligheder:

- Lokale procedurer for tidlig opsporing af afkodningsvanskeligheder.
- Ensartet og systematisk praksis omkring afdækning af ordblindhed.
- Rådgivning om supplerende afdækning af elever i skriftsprogsvanskeligheder f.eks. via individuelle test.
- Afvikling af prøve på særlige vilkår samt rådgivning om retningslinjer for anvendelse af Ordblindetesten.

2 Læseudvikling

At blive en automatiseret læser er en omfattende proces, hvor centrale færdigheder skal trænes på forskellige måder igennem hele skoleforløbet. PIRLS 2021 viser, at læsekompetencen og læsemotivationen blandt de danske børn er faldende. Indsatser målrettet elevernes læseudvikling med fokus på læsemotivation er derfor stadig en vigtig indsats i skolen.

Indsatser for alle:

- Læsemiljøer i skolen og evt. i KKFO'en, så alle elevers læsekompetencer og læsemotivation øges igennem f.eks. faglig læsning, dialogisk læsning og læsemakkere.
- Eksplicit undervisning i læsestrategier med særlig fokus på læseforståelse

Indsatser målrettet elever

med læse- og skrivevanskeligheder:

- Indsatser for elever i læse- og skrivevanskeligheder i og uden for klassen med fokus på fonologisk opmærksomhed, ordforråd og afkodningstræning.
- Ordblindeindsatser, hvor eleverne lærer at bruge læse- og skriveteknologi (LST) som kompenserende hjælpemiddel.

3 Skriveudvikling

Skriftsprogskompetence er en grundlæggende færdighed, der omfatter både læse- og skrivefærdigheder. Evnen til at skrive er tæt forbundet med udviklingen af læsefærdigheder, og skrivning kan derfor give eleverne en dybere forståelse af sprogets struktur og brug.

Indsatser for alle:

- Tidlig bogstavindlæring (benævnelse, form og lyd) i et tempo, der gør det muligt at komme hurtigt i gang med skrivningen.
- Udvikling af skriveaktiviteter og skrivemiljøer, der motiverer til skrivning i alle fag herunder modellering af skriveundervisning med forskellige teksttyper.
- Direkte undervisning i stavning op igennem skoleforløbet særligt med afsæt i elevernes egne tekster.
- Brug af grammatiske hjælpeprogrammer.

Indsatser målrettet elever med læse- og skrivevanskeligheder:

- Ordblindeindsatser, hvor eleverne lærer at bruge læse- og skriveteknologi som kompenserende hjælpemiddel.
- Stilladsering af skriveprocesser i alle fag

4 Faglig læsning og skrivning

Forskellige fag har forskellige teksttyper, hvilket kræver forskellige tilgange til tekster. Det er derfor afgørende for elevernes faglige udbytte, at alle faglærere arbejder eksplicit med forståelse og fremstilling af fagenes tekster. Faglig læsning og skrivning udvikler og styrker elevernes generelle læsekompetence, ordforråd og sprogforståelse.

Indsatser for alle:

- Faglærernes kendskab til og udfordringer ved fagets tekster herunder digitale tekster med mange modaliteter.
- Faglærernes kendskab til og brug af læseforståelses- og organiseringsstrategier.
- Faglærernes fokus på den sproglige dimension i undervisningen, så elevernes ordforråd udvides.
- Undervisning i fagenes forskellige teksttyper, og hvordan lærerne didaktisk kan arbejde med skriftlig fremstilling i undervisningen.

Indsatser målrettet elever med læse- og skrivevanskeligheder:

- LST som kompenserende hjælpemiddel.
- At udvikle stilladserende skabeloner til de forskellige fags teksttyper. En systematisk og vedvarende indsats, der muliggør deltagelse i den alderssvarende undervisning f.eks ved hjælp af skriveskabeloner, der stilladserer skriveprocessen og indeholder præformulerede startsætninger.

5 Organisering af indsatser

Læsevejledere rådgiver og vejleder kolleger og ledelse om skolens indsatser inden for læsning og skrivning. Læse- og Skriveenheden samarbejder tæt med skolens læsevejledere og evt. ordblindelærere om udvikling af skolens indsatser. Samarbejdet er kapacitets- og kompetenceopbyggende, og har som mål at skabe deltagelses- og læringsmuligheder for alle i elever i den almene undervisning.

Indsatser for alle:

- Årshjul for læsevejlederen og evt. ordblindelærers opgaver og indsatser inden for den ramme, som den enkelte skole har afsat.
- Formidling af viden om læsning og skrivning til hele personalegruppen samt ledelsen.
- Forslag til og implementering af tiltag til styrkelse af elevernes læsemotivation.

Indsatser målrettet elever med læse- og skrivevanskeligheder:

- Organisering af ordblindeventlig undervisning i alle fag.
- Kurser for alle læreres viden om ordblindhed herunder aktiv anvendelse af læse- og skriveteknologisk (LST) som kompenserende hjælpemiddel i undervisningen i form af LST-kurser til alle lærere, årgangsteam eller fagteam.
- At skabe sammenhæng mellem den almene undervisning og de målrettede indsatser for et mindre antal elever, så arbejdsmetoder, strategier og emner/indhold er genkendelige for eleverne.
- Sparring om forældresamarbejde